[2024] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 443: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 709

ਮੈਸਰਜ਼ ਅਲਟਰਾ-ਟੈਕ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ

ਬਨਾਮ

ਮਸਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10662 ਆਫ 2024)

20 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ* ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਕੀ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਜੇਏਐਲ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਸੀ? ਕੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-6 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 101 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਇੱਕ ਭਲਾਈ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, 02.05.2022 ਦੇ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ?

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 - ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 (ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ 02.05.2022 ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੁਲੈਕਟਰ (ਐਲਏਸੀ) (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 10) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇਏਐਲ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 11) ਤੋਂ ਇਸਨੂੰ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ ਕਿ 02.05.2022 ਦੇ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਕਿਸਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 1.1 (ਓ) "ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਿਤੀ" ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਯੋਜਨਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ [ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਾ 1.1(ਕੇ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ

---

* ਲੇਖਕ

10.1] - ਉਕਤ ਮਿਤੀ 29.06.2017 ਵਿਚਕਾਰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ

ਧਿਰਾਂ - ਧਾਰਾ 1.1(ਡਬਲਯੂ)(ix) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ - ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7.1 ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜੇਏਐਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੇਕਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ. ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ 1.1(ਡਬਲਯੂ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਕੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ (ਅਰਥਾਤ 29.06.2017 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਇਹ ਤੱਥ ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7.1 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ 'ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। 10,77,53,842/- ਸਕੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਉਕਤ ਰਕਮ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਐਲਏਸੀ ਦੁਆਰਾ 08.06.2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਏ.ਐਲ. ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। [ਪਾਰਾ 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29]

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ, 2013-ਐਸ.101 - ਇਹ ਜੇ.ਏ.ਐਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ - ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾ ਕੀਤੇ 10,77,53,842/- ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

ਸਥਿਤ: ਧਾਰਾ 101 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ: (1) ਜ਼ਮੀਨ ਅਣਵਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੈਸਰਜ਼ ਅਲਟਰਾ-ਟੈਕ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਸਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਅਣਵਰਤੀ ਰਹਿ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜੇਏਐਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ - ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਵਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਬਣਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 1 ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਵਾਇਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ/ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਜ਼ਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 35, 36, 37, 38, 39]

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ, 2013-ਐਸ.101 - ਦਾ ਦਾਇਰਾ:

ਸਥਿਤ: ਤਤਕਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜੱਪ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅਣਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ - ਉਹ ਧਿਰ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 40]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਧਾਰਾ 300-ਏ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ - ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ:

ਸਥਿਤ: ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੋੜ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੈ

ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਰਾਜ ਭੂਮੀ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ – ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਭਲਾਈ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ - ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੇ.ਏ.ਐਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲੱਭਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਖੋਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ 300ਏ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੇਏਐਲ ਤੋਂ ਸਮਾਨ - ਗਰੀਬ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਜੇ.ਏ.ਐੱਲ. ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ, ਹਿਮਾਚਲ ਰਾਜ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1-6 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੀ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਸੂਚਕ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਸੀ ਲਈ ਐਲਏਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 02.05.2022 ਯਾਨੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ 2018 ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 08.06.2018, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਮੈਸਰਜ਼ ਅਲਟਰਾ-ਟੈਕ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਸਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਜੇਏਐਲ - ਇਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਤੇ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 7 (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ) ਅਤੇ 10 (ਐਲਏਸੀ) ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 3,05,31,095/- ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 11 (ਜੇਏਐਲ) ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ। [ਪਾਰਾ 47, 48, 50, 52, 54, 55, 58]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਬਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. [2024] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 831: 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 968 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

ਰਾਏ ਅਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ [2009] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 343: (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 194 ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਗਿਰਜੀ (2010) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 682; ਮਨਸਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਪੀ. ਪਾਠਕ [1984] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 139: (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 125; ਧਰਨੀਧਰ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਡੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [2024] 6 ਐਸਸੀਆਰ 714: 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 932 ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ [2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 211: (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 404 ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਥ੍ਰੂ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਹੋਲਡਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ. [2012] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 29: (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 ਕੁਕਰੇਜਾ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ & ਹੋਰ., 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 2547 ਪ੍ਰੇਮਲਾਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ., 2010 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 481- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894; ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ, 2013; ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 38; ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 391-394 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10662

2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 2350 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 12.07.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਨਵੀਨ ਪਾਹਵਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਹੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਿਸ਼ੀ ਅਗਰਵਾਲਾ, ਅੰਕੁਰ ਸਹਿਗਲ, ਵਿਕਟਰ ਦਾਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੀਤਿਕਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਦੀਪਤੋ ਸੀਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਨਵੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਈ.ਸੀ. ਅਗਰਵਾਲਾ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਪੁਨੀਤ ਰਜਤਾ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰਨ ਕੇ.ਆਰ., ਵਰਿੰਦਰ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਐਲ.ਆਰ., ਬੀਜੂ ਪੀ ਰਮਨ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਤਿਆਗੀ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਨਰਾਇਣ ਵਾਸੂਦੇਵਾ, ਸਾਰਥਕ ਛਿੱਲਰ, ਰੋਹਿਤ ਲੋਚਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਪਵਨ ਪ੍ਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਮ/ਆਰ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਐਮ.ਆਰ. ਯੂਐਨਯੂਸੀ ਲੀਗਲ ਐਲਐਲਪੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਜੇ.ਬੀ ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ, ਜੇ.

ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਇਸ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਸੂਚਕਾਂਕ*

1. ਤੱਥ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 3

II. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ.....8

III.ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਐੱਨਓਐਸ. 1-6..... .12

IV.ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ 10..... 13

V.ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ 11.....15

VI. ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦੇ.....17

VII. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ.....18

ਏ. ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 391 ਤੋਂ 394 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ.....18

---

* ਐਡ. ਨੋਟ: ਮੂਲ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ.

ਬੀ. 2013 ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ.....25

ਸੀ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ.....28

ਡੀ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ
ਭੂਮਿਕਾ.....30

VIII . ਸਿੱਟਾ.....37

1. ਛੱਡ ਦਿਓ

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 12.07.2022 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 6 (ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2350/2018 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੰਪਲੀਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਅਰਕੀ ("ਐਲਏਸੀ") (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 10) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 02.05.2022 ਵਿੱਚ, ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ("ਜੇਏਐਲ") (ਜਵਾਬਦਾਤਾ) ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੰਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ("ਜੇਏਐਲ") ਤੋਂ ਇਹ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ

1. <u>ਤੱਥ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ</u>

3. ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7) ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ("1894 ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 25.07.2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਆਰਕੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੋਲਨ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ("ਵਿਸ਼ਾ ਭੂਮੀ") ਜੇਪੀ ਹਿਮਾਚਲ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ, 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਈਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.

ਇੱਥੇ 1-6 ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨਾਂ, ਰੁੱਖਾਂ, ਢਾਂਚੇ ਆਦਿ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

5. ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਮਲਾਲ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ 2009 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 2949 ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ 2010 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 481 ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਚੁੰਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 14.12.2011 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਪਨ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ।

6. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 23.06.2016 ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੱਚਾ ਮਾਲ (ਚੁਨਾ ਪੱਥਰ) ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜਨਤਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਖਣਿਜ ਦੌਲਤ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

7. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਆਰਕੀ ਨੇ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(1)(ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1/2018 ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਰੀਸੈਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2013 ("2013 ਐਕਟ") ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 10,77,53,842.27/- (ਰੁਪਏ ਦਸ ਕਰੋੜ ਸਤੱਤਰ ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਠ ਸੌ ਬਤਾਲੀਸ ਅਤੇ ਸਤਾਈ ਪੈਸੇ ਕੇਵਲ) ਦੇ ਨਾਲ 2% @ 2% ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ। 9,09,315.12/- ਐਲਏਸੀ ਨੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭੂਮੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੰਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 07.06.2019 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜੇਏਐਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਏਐਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ 12.11.2020 ਨੂੰ ਇੰਤਕਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

9. ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 1-6 ਨੇ ਇੱਥੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 16.09.2018 ਨੂੰ 2350 ਦੇ 2018, 2008 ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਢਾਂਚਿਆਂ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲਏਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਲਏਸੀ 2018 ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਕਟ20 ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅਵਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ 18.06.2018 ਤੱਕ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ 'ਤੇ 12% @ ਵਾਧੂ ਰਕਮ। 12.07.2019 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1-6 ਨੇ ਵੀ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

10. 24.11.2021 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਲਏਸੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। 23.05.2022 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ 24.11.2021 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ 2.05.2022 ਦਾ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਕੁੱਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁੱਲ ਦੇ 2% @ ਇਤਫਾਕਨ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ 3,02,75,605/- ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਸੀ। 3,05,31,095/- (ਰੁਪਏ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਪੰਜ ਲੱਖ ਇਕੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ 95)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 20.06.2022 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ 23.05.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਐਕਵਾਇਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੇਏਐਲ ਅਤੇ ਜੈਪੀ ਸੀਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇਕਾਈ ਜੋ ਸੀਮੇਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ) ("ਸਕੀਮ") ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ("ਬੈਂਚ2ਐਨਸੀ 15" ਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ.720 ਮੁੰਬਈ) ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਬੈਂਚ 02.03.2017 ਨੂੰ

12. 21.06.2017 ਨੂੰ, ਉਦਯੋਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏ. ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕ੍ਰਮਵਾਰ 29.06.2017 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ।

13. ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਕੀਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-6 ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

14. 12.07.2022 ਨੂੰ, ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7.1 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਰੋਧੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੇ.ਏ.ਐਲ. ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

II. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

16. ਸ੍ਰੀ ਨਵੀਨ ਪਾਹਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

ਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ 08.06.2018 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 02.05.2022 ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਐਲਏਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ 15.02.2017 ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ 02.03.2017 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, "ਜੇਏਐਲ ਬਿਜ਼ਨਸ" (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਕਮਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ। ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ, 29.06.2017, ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇੱਕਮਾਤਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ 25.07.2008 ਨੂੰ 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਲਈ, ਮੁਕੱਦਮਾ 29.06.2017 ("ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ") ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ 25.07.2008 ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕ੍ਰਿਸਟਾਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 02.05.2022.

ਸੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜੇਏਐਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਕਤ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ, ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਡੀ. ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੇਏਐਲ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਲਏਸੀ ਨੇ ਜੇਏਐਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 07.06.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੌਕੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਨੰਬਰ 232 ਮਿਤੀ 12.11.2020 ਰਾਹੀਂ ਜੇ.ਏ.ਐਲ. ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਚਾਰਟ ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ 08.06.2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਨਾਲ ਓਵਰਲੈਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਕੀਮ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਲਾਭ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉਸ 'ਤੇ ਪੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਈ. ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੂਚੀ-1 ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ-।ਏ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੁਝ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਸੰਪ ਐਕਸਚੇਂਜ ਆਧਾਰ" 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਪਾਹਵਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਇੱਕ ਬਚੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਐੱਫ. ਸ੍ਰੀ ਪਾਹਵਾ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 16.12.2019 ਨੂੰ ਅਲਟਰਾਟੈਕ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਟੋਨੂੰ ਰਾਮ, ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) (ਡਾਇਰੀ) ਨੰਬਰ 42997 ਆਫ਼ 2019 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਲਿਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਤੀਸਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਕੀਮ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ।

ਤੰਨੂ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"...ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4- ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4- ਮੈਸਰਜ਼ ਦੀ ਹੀ ਰਹੇਗੀ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

ਜੀ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਨੇ 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 174 ਵਿੱਚ 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 174 ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ XXI ਨਿਯਮ 41(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਾਰਮ-16ਏ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਬਾਰੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"...(ਈ) ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ: ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੂਚੀ, ਭਾਵ 56-14 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਿੰਡ ਭਲਾਗ, ਪੋ. ਕੰਧਾਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਰਕੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੋਲਨ (ਐਚਪੀ), ਜਿਸਦਾ ਇੰਤਕਾਲ 12.10.12.2011 ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

III. **<u>ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ। 1-6</u>**

17. ਸ਼੍ਰੀ ਬੀਜੂ ਪੀ. ਰਮਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-6 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

ਏ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਸੀਮਿੰਟ ਯੂਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ 56.14 ਭਿੱਗੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਲਏਸੀ, ਆਰਕੀ ਦੁਆਰਾ 08.06.2018 ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀ. ਪਲਾਂਟ/ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਜੇਏਐਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜੇਏਐਲਪ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਤੀ 29.06.2017.

ਸੀ.ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 12.07.2022 ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-6 ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਨਤਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

।ਬਨਾਮ **<u>ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ 10</u>**

18. ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਰਾਜਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 10 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਿਅਕ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਰਥਾਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਅਰਕੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

ਏ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਸੇਫਟੀ ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬੀ. ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਜੇਏਐਲ ਦੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸੀ. ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਮ ਓ ਯੂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ/ਤਬਾਦਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਸਿਰਫ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡੀ. 2018 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 2350 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 16.09.2018 ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 02.05.2022 ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 12.07.2022 ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਕਮ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 22.08.2022 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

ਈ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਜੇਏਐਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਬਨਾਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ 11

19. ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 11 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਯਾਨੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਲਿਮਟਿਡ (ਜੇ.ਏ.ਐਲ.) ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

ਏ ਮਿਤੀ 02.05.2022 ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ 29.06.2017 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਵੀ ਸੀ

ਮੈਸਰਜ਼ ਅਲਟਰਾ-ਟੈਕ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਸਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ।

ਬੀ. 2018 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2350 ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੀ. ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 07.06.2019 ਨੂੰ ਜੇ.ਏ.ਐਲ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 1-6 ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ/ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਾਰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਕਾਨ/ਸੰਰਚਨਾ ਉਸਾਰੇ ਸਨ। 08.06.2018 ਅਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 02.05.2022

ਡੀ. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਲਏਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਨੇ ਜੇਏਐਲ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 1-6 ਇੱਥੇ) ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ। ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ 10,77,53,842/- ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਈ. ਸ੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮੁਨਾਸਬ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐੱਫ. ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਸੀਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਮੋੜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿੰਟ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸੇਫਟੀ ਜ਼ੋਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। 10,77,53,842/- ਸਾਲ 2018 ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

VI. **<u>ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦੇ</u>**

20. ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ: -

i. ਕੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ?

ii. ਕੀ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਜੇਏਐਲ ਸੀ ਜੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਸੀ?

iii. ਕੀ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ: 1-6 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਧਾਰਾ 101 ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

iv ਕੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, 02.05.2022 ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ?

VII. <u>ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ</u>

ਏ. ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 391 ਤੋਂ 394 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

21. ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਮਿਤੀ 02.05.2022 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

i. ਕੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ "ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ" ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ?

ii. ਕੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ?

22. ਕਲਾਜ਼ 1.1 (0) "ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ" ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਕੀਮ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ [ਕਲਾਜ਼ 1.1(ਕੇ) ਅਤੇ ਕਲਾਜ਼ 10.1 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ]। ਉਕਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਿਤੀ 29.06.2017 ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ।

23. ਕਲਾਜ਼ 1.1(w) ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"...(w) "ਜੇਏਐਲ ਬਿਜ਼ਨਸ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੇਏਐਲ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਿਤ ਸੀਮਿੰਟ ਅਤੇ ਕਲਿੰਕਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਕੈਪਟਿਵ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ, ਡੀਜੀ ਸੈੱਟ, ਕੋਲਾ ਲਿੰਕੇਜ, ਅਧਿਕਾਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਲਾਇਸੈਂਸ, ਪ੍ਰਤੀ ਲੀਜ਼, ਗਾਰੰਟੀ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਚੂਨਾ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਚੂਨੇ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਪੱਤਰ, ਠੇਸ ਜਾਂ ਅਟੁੱਟ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸਦਭਾਵਨਾ, ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ, ਲੌਜਿਸਟਿਕਸ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ, ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ, ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨੈਟਵਰਕ (ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਦਫਤਰ, ਡਿਪੂ, ਗੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਸਮੇਤ ਮੌਜੂਦਾ ਠੇਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ), ਵਪਾਰਕ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੇ. ਠੇਕੇ, ਰੇਲਵੇ ਸਾਈਡਿੰਗ, ਜੇਏਐਲ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਥੇ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ

(i) ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ।। ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(ii) ਜੇਏਐਲ ਵਿੱਤੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਨੈੱਟ ਵਰਕਿੰਗ ਕੈਪੀਟਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਟ੍ਰਾਂਸਫ਼ਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜੇਏਐਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ;

(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ;

(iv) ਜੇਏਐਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ

(v) ਜੇਏਐਲ ਨਾਨ ਮੂਵਿੰਗ ਸਟੋਰ, ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਨਾ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਕਰਜ਼ੇ

ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰਰ 1 ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਨਾ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਕਰਜ਼ਦਾਰ; ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਅਡਵਾਂਸ ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ; ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਅਡਵਾਂਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ 9.1 (i) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(vi) ਕੋਲਾ ਮਿਟਿੰਗ ਬਲਾਕ - ਮੰਡਲਾ (ਉੱਤਰੀ) ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਰੰਟੀਆਂ, ਜਮ੍ਹਾ ਆਦਿ

(vii) ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ

(viii) TrਏਐੱਨਐਸਐੱਫਈrOr1 ਦੀ ਕੋਈ ਬੌਧਿਕ ਜਾਇਦਾਦ

(ix) **<u>ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ</u>**

(x) ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ 1087 ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਾਲਾਜੀ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਬਾਹਰ 24.7 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਫ੍ਰੀ ਹੋਲਡ ਪਲਾਟ

(xi) ਚੁਰਕ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ 180 ਮੈਗਾਵਾਟ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ

(xii) ਤੁਰਕੀ, ਰੀਵਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਸਾਈਡਿੰਗ

(xiii) ਸਬੰਧਤ ਧਿਰ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ ਅਤੇ

(xiv) ਘੁਰਮਾ ਚੂਨੇ ਦੀ ਖਾਣ, ਪਦਰਾਚ ਚੂਨੇ ਦੀ ਖਾਣ ਅਤੇ ਬਾਰੀ ਡੋਲੋਮਾਈਟ ਖਾਨ

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ III ਬੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਗਾਰੰਟੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅੱਪਡੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਟਰਾਂਸਫ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ..."

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

24. ਧਾਰਾ 1.1(w)(ix) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

25. ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"7. ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

7.1 ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਭਾਵੇਂ ਦੀਵਾਨੀ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ JਸੀਸੀI/2 ਦੇ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਟਰਾਂਸਫਰ ਰਹੇਗੀ। ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7.2 ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ, ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ III ਏ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ XI ਏ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਗਾਰੰਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਨ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਜੇਸੀਸੀਐਲ ਵਪਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀ ਕਲੋਜ਼ਿੰਗ ਡੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਲੋਜ਼ਿੰਗ ਐੱਫ ਪੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰਜ 'ਤੇ ਡੱਲਾ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਜੇਪੀ ਸੁਪਰ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਬਲਾਕ 1, 2, 3, 4 ਅਤੇ ਨਿੰਘਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਲ ਦੁਆਰਾ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਕੋਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਆਦਿ। ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ ਜੋ ਜੇਏਐਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਅਤੇ ਜੇ.ਸੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇ। ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜੇਏਐਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਜਾਂ ਜੇਸੀਸੀਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਜੇਸੀਸੀਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ: (ਏ) ਇਸ ਧਾਰਾ 7.2 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ 7 (ਸੱਤ) ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਜੇਏਐਲ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਜੇ.ਸੀ.ਸੀ.ਐਲ. ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਕਮਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀਆਂ

ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਅਤੇ/ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੀਨਿਊ ਜਾਂ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ।

7.3 ਟਰਾਂਸਫਰ 1, ਟਰਾਂਸਫਰ 2 ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰਕਰਤਾ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਗੇ। ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 1 ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ 2 ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ, ਬੋਰਡ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇਣਗੇ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

26. ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7.1 ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਜਾਂ ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ 1.1(ਡਬਲਯੂ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।

27. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਏਐਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 4 ਮਿਤੀ 25.07.2008 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 14.12.2011 ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 23.06.2016 ਨੂੰ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਲ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਵਜੋਂ, 08.06.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੱਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਕੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ (ਅਰਥਾਤ 29.06.2017) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਿਹਾ। ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਲਈ, ਇਹ ਤੱਥ ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7.1 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ 'ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ' ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

28. ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵ, ਰੁਪਏ। 10,77,53,842/- ਬਾਅਦ

ਸਕੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

29. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਸਕੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਰਿਹਾ। ਐਲਏਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਸਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ।

30. ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਵਜੋਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਤਰਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

31. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਸੀ।

32. ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਅਰਥਾਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਏਐਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਸੀ।

ਬੀ. 2013 ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ

33. ਇਹ ਜੇਏਐਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਨੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾ ਕੀਤੇ 10,77,53,842/- ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

34. ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

101. ਅਣਵਰਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ। - ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਣਵਰਤੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ।-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਲੀ, ਛੱਡੀਆਂ, ਅਣਵਰਤੀਆਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਟੈਕਸ-ਬੁਨਿਆਦ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

35. ਧਾਰਾ 101 ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ: (1) ਜ਼ਮੀਨ ਅਣਵਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (2) ਉਹ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

36. ਸਾਨੂੰ ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਣਵਰਤੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

37. ਸੀਮਿੰਟ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"...3. ਧਾਰਾ 17 (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ - 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਐਕਟ, 1894 ਦੇ ਅੰਡਰ 17(4) ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖੇਤਰ ਮਾਈਨ ਲੀਜ਼ਹੋਲਡ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਏਰੀਆ ਸੇਫਟੀ ਜ਼ੋਨ ਵਜੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿਸੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਭਲਾਗ ਨਾਲੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਭੁਲਾਗ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਸਨੀਕ ਭੁਲਾਗ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਲੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 2766 ਮਿਤੀ 06.01.2009 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਕੱਤਰ (ਉਦਯੋਗ) ਜੀਓਐਚਪੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਘਾ ਸਹਿਣਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਮੁੱਖ ਡੰਪਿੰਗ ਸਾਈਟ ਪਿੰਡ ਭੁਲਾਗ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ 2007-08 ਦੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ॥ ਭਾਰੀ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ, ਭਲਾਗ ਨਾਲੇ ਵਿੱਚ ਚਿੱਕੜ ਉੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਐਕਵਾਇਰ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ..."

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

38. ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇਏਐਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ੋਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਵਰਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

39. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ, ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪਾਸ

ਅਵਾਰਡ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ/ਵਿਸਥਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਜਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।

40. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਲਈ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 101 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਧਾਰਾ 2013 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਹੇਵੰਦ ਉਪਬੰਧ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਣਵਰਤੀ ਰਹੀ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੀ ਧਿਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੀ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

41. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੇਏਐਲ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰੇ।

42. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਤਰਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ:

i. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੀਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 7.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ii. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ 08.06.2018 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗਲਤ ਤੱਥ ਹਨ।

ਜੇਏਐਲ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਿੰਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਕਲਿੰਕਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਬਿਜ਼ਨਸ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੇਏਐਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ।

iii. ਹਾਈਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ 29.06.2017 ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਜੇਏਐਲ ਕੋਲ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਲਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ।

iਬਨਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਟੰਨੂ ਰਾਮ (ਸੁਪਰਾ) ਮਿਤੀ 16.12.2019 ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਕੀਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਲੈਣ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਏਐਲ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਡੀ. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 300-ਏ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

43. ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਲ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਬਿਮਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਹ ਐਂਡ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 968. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੱਤ ਗੈਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਉਪ-ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਉਸਦੀ/ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"...27.

ਅਜਿਹੇ ਸੱਤ ਉਪ-ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੈਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇਹ ਹਨ: i) ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ii) ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਦਾ ਰਾਜ ਦਾ ਕਰਤੱਵ - ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, iii) ਰਾਜ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ - ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, iv) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ, v) ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਰਾਜ ਦਾ ਕਰਤੱਵ - ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, vi) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦਾ ਕਰਤੱਵ

ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ vii) ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ..."

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

44. ਰਾਏ ਅਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 194 ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਗਿਰਜੀ, (2010) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 682 ਅਤੇ ਮਨਸਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਐਸ.P. ਪਾਠਕ, (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 125, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਲਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ।

45. 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 17(4) ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਧਾਰਾ 5ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਹ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਰਾਜ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਫ਼ਰਜ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਉਣ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਉਪ-ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਰਤੱਵ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਰੁ. 3,05,31,095/- ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਭਲਾਈ ਰਾਜ ਨੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

46. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਰਨੀਧਰ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਡੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 932 ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, (2011) 10 ਐਸਸੀਸੀ 404 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਹੋਲਡਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ., (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 ਕਿ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ/ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

47. ਇਹ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੁਕਰੇਜਾ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 2547 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਾਂ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੂਮੀ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ-30 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

48. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਰਾਜ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੇਏਐਲ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵਿਚਕਾਰ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਮ ਓ ਯੂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਖੋਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਧਾਰਾ 300ਏ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

49. ਜਨਤਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ/ਅਵਾਰਡ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

50. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਜੀਬ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਏਐਲ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਗਰੀਬ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਭੱਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

51. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਲਈ ਵਾਧੂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

ਦਰਖਤਾਂ, ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਢਾਂਚੇ, ਮਕਾਨਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 08.06.2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ 07.06.2019 ਦੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰਾਹੀਂ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੂੰ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38(1) ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"38. ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(1) ਕੁਲੈਕਟਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਟੈਂਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤਰੀਕ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ। 30: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਭਾਗ ਜੋ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਹੋਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਚਾਈ ਜਾਂ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਡੁੱਬਣ..."

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

52. ਧਾਰਾ 38 ਦੀ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਸੂਚਕ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ: 1-6 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲਏਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 02.05.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਕਿ 2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ

53. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 25.07.2008 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਜੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"41. ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ।

ਜੇਕਰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 5ਏ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:-

(1) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ;

(2) ਅਜਿਹੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ, ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ...।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

54. ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

55. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, 08.06.2018 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਜੇਏਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਅਤੇ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

56. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 7 ਅਤੇ 10 ਯਾਨੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਆਰਕੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। 3,05,31,095/- ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1-6 ਨੂੰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਜੇਏਐਲ ਤੋਂ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਆਖਰਕਾਰ ਜੇਏਐਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

VIII. <u>ਸਿੱਟਾ</u>

57. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 12.07.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

58. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 7 ਅਤੇ 10 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 3,05,31,095/- (ਰੁਪਏ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਪੰਜ ਲੱਖ ਇਕੱਤੀ ਹਜ਼ਾਰ 95 ਸਿਰਫ਼) ਅਤੇ 9% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, 02.05.2022 ਤੱਕ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 11 (ਜੇਏਐਲ) ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

*ਸਿਰਲੇਖ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

[ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ]